

DOM

Afsagt den 4. juni 2013

V-127-10

1) Stokke AS
2) Peter Opsvik
(for begge advokat Per Håkon Schmidt)
mod
1) Jysk A/S
2) Schou Company A/S
(for begge advokat Christina Wiesner)

V-75-11

1) Stokke AS
2) Peter Opsvik
(Advokat Per Håkon Schmidt)
mod
1) Jysk A/S
(Advokat Christina Wiesner)

Indledning

Disse sager handler om, hvorvidt Jysk A/S (herefter Jysk) ved markedsføring og salg, Schou Company A/S (herefter Schou) ved import og salg til Jysk A/S af STEVE stolen har krænket Stokke AS' (herefter Stokke) og Peter Opsviks rettigheder til TRIPP TRAPP stolen.

V 75/11 er anlagt ved retten i Århus og i medfør af retsplejelovens § 254, stk.2, henvist til Sø- og Handelsretten.

Sagerne er i medfør af retsplejelovens § 254 behandlet i forbindelse med hinanden.

Påstande i begge sager

Stokke og Peter Opsvik (herefter samlet sagsøgerne) har nedlagt følgende påstande:

1. Jysk og Schou (herefter samlet de sagsøgte tilpligtes at anerkende at have krænket Stokkes rettigheder ved produktion og markedsføring af stolen som vist på bilag 1 benævnt STEVE stolen.
2. Det forbydes de sagsøgte at fremstille, lade fremstille, importere, udbyde til salg, markedsføre eller oplagre med henblik derpå, eksportere eller på anden måde erhvervs-mæssigt at disponere over barnestole svarende til stolen vist på bilag 1 benævnt STEVE.
3. De af påstand 1 omfattede barnestole i de sagsøgtes besiddelse udleveres for de sagsøgtes regning til destruktion.
4. De sagsøgte tilpligtes til Stokke at betale 1.000.000 kr. i erstatning, godtgørelse og vederlag med procesrente fra sagens anlæg den 20. december 2010.
5. De sagsøgte idømmes straf i form af bøde.
6. De sagsøgtes tilpligtes at offentliggøre dommens konklusion i den førstkommende ugeavis i henholdsvis Danmark, Norge og Sverige, efter at dommen er blevet retskraftig.
7. De sagsøgte tilpligtes til Peter Opsvik at betale 50.000 kr. i godtgørelse med procesrente fra sagens anlæg den 20. december 2010.
8. Det af Retten i Århus ved kendelse af 7. april 2011, jf. retsbogsudskrift af 12. april 2011 som stadfæstet af Vestre Landsret ved kendelse af 2. september 2011 overfor Jysk A/S nedlagte forbud stadfæstes.

Overfor de af sagsøgte nedlagte påstande 2-5 påstås frifindelse.

Jysk og Schou har nedlagt følgende påstande:

1. Frifindelse overfor sagsøgernes påstande 1-7.
2. Forbuddet nedlagt af fogedretten i Århus den 7. april 2011 i sag FS 20-1919/2011 ophæves.
3. Forbuddet nedlagt af fogedretten i Kolding den 17. oktober 2011 i sag FS 2022/2011 ophæves.
4. Sagsøgerne skal betale Jysk 500.000 kr. med procesrente fra sagens anlæg
5. Sagsøgerne skal betale Schou 300.000 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

Oplysningerne i sagen

TRIPP TRAPP stolen

Møbelarkitekt Peter Opsvik designede i begyndelsen af 1970'erne TRIPP TRAPP stolen, der er en justerbar barnestol. Siden da er stolen blevet produceret og markedsført kontinuerligt i Danmark.

Møbelarkitekt Peter Opsvik har via selskabet Peter Opsvik AS overdraget rettighederne til kommerciel udnyttelse af stolen til Stokke, som har ret og pligt til at påtale krænkelse af de immaterielle rettigheder til stolen og overtrædelser af markedsføringsloven. Den 1. juni 2004 fik Stokke i Danmark registreret TRIPP TRAPP stolen som et tredimensionelt figurmærke i klasse 20, herunder for stole og barnestole. Der har tillige til stolen været knyttet patentrettigheder, men disse er udløbet.

TRIPP TRAPP stolen

STEVE stolen, som er vist i sagens bilag 1.

Salg og markedsføring af STEVE stolen

Schou, som er Skandinaviens største isenkramgrossist, har købt STEVE stolen hos det kinesiske firma Qingdao Seagull Furniture Co., Ltd. Stolen kan købes frit i Kina. Schou videregav den til Jysk Nordic.

Jysk er en international forretningskæde med 1.700 forretninger beliggende i 34 lande verden over. Jysk har 95 danske butikker, 124 svenske butikker og 73 butikker i Norge.

I september 2010 blev Stokke opmærksom på, at Jysk markedsførte STEVE Stolen i sine butikker i Danmark, på deres danske hjemmeside og i Jysks ugeavis i Sverige. Ligeledes konstaterede de ved et kontrolindkøb, at stolen blev solgt i Jysks butikker i Norge. Stolen blev leveret i en kasse, hvorpå der blandt andet var påtrykt et billede af STEVE stolen set skråt forfra. Det fremgik endvidere af teksten på kassen, at stolen var produceret i Kina for Jysk. I alle tre lande udbød Jysk STEVE stolen med en udsalgspris på 499,00.

Hændelsesforløbet

Den 24. september 2010 skrev Stokkes advokat til Jysks administrerende direktør Jan Bøgh og gjorde opmærksom på, at STEVE stolen krænkede Stokkes rettigheder, og anmodede bl.a. om at få oplyst salgstal, hvem der producerede stolen, og at endnu ikke solgte STEVE stole blev sendt til Stokke. Advokaten havde tidligere i 1993 og 1994 skrevet til Jysk vedrørende efterligninger af TRIPP TRAPP stolen.

I brev af 29. september 2010 meddelte Schous advokat, at det var deres opfattelse, at STEVE stolen ikke krænkede Stokkes rettigheder, men at Schou af kommercielle årsager havde valgt at trække stolen tilbage.

Umiddelbart efter henvendelsen fra Stokkes advokat fik Jysk en skriftlig henvendelse fra H3 Baby Safety Products B.V., der anførte at have rettighederne til et design identisk med STEVE stolen. Henvendelsen var vedlagt en kopi af en udskrift af en EU-designregistrering, hvorefter designrettigheden tilhørte det hollandske selskab Dellice Holding Ltd., med hvem H3 Baby Safety Products B.V. have indgået en licensaftale om produktion og salg af barnestole. Designregistreringen blev ophævet den 15. marts 2012 på grund af manglende individuel karakter.

Den 1. oktober 2010 rykkede Stokkes advokat Jysk og Schou for svar på sin henvendelse af 24. september 2010. Den 30. september 2010 skrev sagsøgernes norske advokat til Jysk AS og krævede, at Jysk AS ophørte med at sælge STEVE stolen i alle Jysks forretninger i Norge, fordi det var deres opfattelse, at STEVE stolen krænkede sagsøgernes rettigheder. På samme vis rettede sagsøgernes svenske advokat den 1. oktober 2010 henvendelse til Jysk AB.

Den 16. december 2010 anlagde sagsøgerne sag ved Sø- og Handelsretten på baggrund af den oprindeligt påståede krænkelse. Der var ikke forinden indgivet begæring om nedlæggelse af fagedforbud, fordi Jysk havde trukket stolen tilbage.

Schou indgik den 14. januar 2011 en licensaftale med Delice Holding Ltd. og H3 Baby Safety Products B.V. om, at de måtte sælge de resterende STEVE stole i bl.a. Danmark. Ifølge aftalen var Schou berettiget til at sælge maks. 3.600 stole. Herefter markedsførte Jysk atter STEVE stolen, hvilket Jysks advokat orienterede sagsøgernes advokat om ved brev af 14. februar 2011.

Denne genoptagelse af salget af STEVE stolen medførte, at sagsøgerne indgav begæring om nedlæggelse af fagedforbud til Retten i Århus. Ved kendelse af 7. april 2011 blev det forbudt Jysk at fremstille, lade fremstille, importere, udbyde til salg, markedsføre eller oplagre med henblik derpå, eksportere eller på anden måde erhvervsmæssigt disponere over barnestole benævnt STEVE som vist i bilag 1. Jysk blev endvidere tilpligtet skriftligt at tilbagekalde den i bilag 1 viste barnestol af mærket STEVE fra grossister, forhandlere og butikker,

hvortil de måtte være udleveret med henblik på salg. Den 2. september 2011 stadfæstede Vestre Landsret det nedlagte fogedforbud.

Schou har værning i Kolding, og for denne del af sagen blev der indgået et retsforlig, hvori Schou blandt andet tog bekræftende til genmæle over for den nedlagte påstand om nedlæggelse af fogedforbud.

Den hollandske retssag

Den 5. oktober 2010 afsagde den hollandske domstol i Haag, Gerechtshof's Gravenhage, dom, hvorefter Yasmin stolen, der er identisk med STEVE stolen, ikke fandtes at krænke retighederne til TRIPP TRAPP stolen. Dommen er anket til den hollandske Højesteret, der afsiger dom i sagen den 13. april 2013.

Stokkes erstatningskrav

Stokke har fremlagt en revisorpåtegnet opgørelse af dækningsbidraget ved salg af en TRIPP TRAPP stol i Danmark. Dækningsbidraget pr. stol er opgjort til 471,03 kr. Dækningsbidraget i Norge og Sverige er ikke oplyst.

Jysks erstatningskrav

Jysk har oplyst, at de har solgt 1.403 STEVE stole, og at dækningsbidraget pr. stk. har været 268,20 kr.

Schous erstatningskrav

Schou har i alt indkøbt 3.600 eksemplarer af STEVE stolen. Schou har oplyst, at de har solgt 1.403 STEVE stole til Jysk med et samlet dækningsbidrag på 51.786 kr. De resterende stole er fortsat på lager.

Syn og skøn

Skønsmanden, arkitekt Susse Fischer, har afgivet skønserklæring, hvoraf blandt andet fremgår:

1. Skønsmanden bedes beskrive ligheder og forskelle mellem de to stole.

Som udgangspunkt fremstår de to stole i formsprog og funktion som to stabile barnestole med individuel højdejustering, således at stolen kan indstilles i forhold til brugerens behov.

Stolene har som udgangspunkt samme konstruktions- og højdejusteringsprincip og består af lige antal dele og samme vinkling på sidevangerne ligesom hovedmålene er meget lig hinanden. TRIPP TRAPP stolens hovedmål: h 785 x b 460 x d 492 mm

Steve stolens hovedmål: h 790 x b 455 x d 545mm.

Udgangspunktet for stolenes konstruktion bygger på samme princip: to kraftige sidevanger som er sammenholdt med en bundsarg. To ikke justerbare rygstød er fastskruet til sidevangerne. Mellem disse sidevanger spændes yderligere to metal stænger hvis funktion er at sammenspænde og fastholde sæde og fodplade, der frit kan placeres i dertil indrettede riller. Steve stolen har 11 riller og TRIPP TRAPP stolen 14 riller. Vinklingen på de skrå sidevanger er på begge stole ens, udformningen en smule forskellig. Steve stolen har et bagudrettet let buet ben i stedet for TRIPP TRAPP stolens vandrette lige ben.

De for skønsmanden viste modeller er begge hvidlakerede og er begge uden sikkerhedsbøjler. (Skønsmanden er bekendt med at TRIPP TRAPP stolen ikke længere anvender sikkerhedsbøjle, men derimod en indsats af plast.)

Set forfra ligner de to stole hinanden, specielt hvad angår højdejusteringen, sammenspændingsmetoden og højde. Set fra siden er de to stole forskellige. Steve stolen skrå sidevanger er udformet som et omvendt Y mens Trap Trapp stolen er udformet som et spejlvendt L. Højde, vinkling og anbringelse af skruer på de to sidevanger er næsten identiske.

Overordnet betragtet er Steve stolen udført i et blødt formsprog med en buet "Napoleons hat" som det øverste rygstød, runde former på sidde- og fodplade og de blødt udformede omvendte Y som sidevanger og støtteben.

TRIPP TRAPP stolen har et stramt, enkelt og stringent formsprog. En ikonografisk og let genkendelig signatur. Alle kanter er let afrundede og sæde og fodplade er yderligere afrundede bagtil.

Steve stolen er udført i hvidlakeret massivt fyrretræ. TRIPP TRAPP stolen er udført i hvidlakeret krydslamineret bøge finer til rygstød mens de øvrige træ dele er udført i massiv bøg. Begge stole anvender sortlakerede metalrør til at sammenspænde sidevangerne omkring pladerne.

Hovedmålene på de to stole er næsten identiske. Materiale dimensioner varierer en smule. Variationerne mellem det bærende (sidevangerne) og det bårne (pladerne) varierer 6/3 mm mellem TT 25/13 og S 19/10 mm, hvilket får frontbilledet til at syne næsten identisk. Tværmålet på sidevangerne 70 mm på begge stole ligesom højden TT 785 mm og S 790 mm er afgørende for sidebilledets lighed uanset udformning af støtteben. For øvrige mål de vedlagte målskema.(bilag 1)

2. Skønsmanden bedes beskrive TRIPP TRAPP stolens særpræg.

Det der beskriver og karakteriserer TRIPP TRAPP stolen særpræg er:

- o Det funktionalistiske, stramme, stringente og ikonografiske formsprog.
- o De skrå sidevangers spejlvendte L form og vandrette støtteben
- o Højdejusteringens konstruktive sammenspændings- og rille princip for ændring af sæde – og fodplade placering uden brug af værktøj.

3. Skønsmanden bedes beskrive Steve stolen særpræg.

Det der beskriver Steve stolen særpræg er:

- o Det mere bløde formsprog i alle stolens dele.
- o De skrå sidevangers omvendte let buede form og bagudrettede støtteben der tilsammen udgør en omvendt " Y " form.

o Højdejusteringens konstruktive sammenspændings- og rilleprincip for ændring af sæde- og fodplade placering uden brug af værktøj.

4. Udgør Steve stolen, efter skønsmandens vurdering, et nyt og selvstændigt værk som nyder beskyttelse i henhold til ophavsretsloven?

Nej.

Steve stolen udgør ikke i sig selv et nyt og selvstændigt værk. Steve stolen har ikke tilstrækkelig grad af originalitet og fremstår ikke som et resultat af en selvstændig personlig indsats. Der er et betydeligt antal sammenfaldende løsninger mellem Steve stolen og TRIPP TRAPP stolen. Steve stolen har ikke en ydre fremtoning der distancerer den markant og tilstrækkeligt fra TRIPP TRAPP stolen, til at den kan kaldes et selvstændigt værk.

5. Er Steve stolen, efter skønsmandens vurdering, nyt og af individuel karakter, så det kan beskyttes i henhold til designloven?

Nej.

Steve stolens design udgør ikke en formgivningsmæssig nyudvikling og har ikke en ydre fremtoning der distancerer sig tilstrækkeligt fra TRIPP TRAPP stolen til at den kan udgøre en formgivningsmæssig selvstændig nyudvikling.

6. Skønsmanden bedes beskrive, hvad der er tidens trend indenfor børne-Højstole.

Når forbrugeren køber børnehøjstole handler det ikke kun om form og pris men i høj grad også om sikkerhed og siddekomfort. Disse krav opfyldes både en af markedets dyreste og en af markedets billigste stole. Hvad man vælger er op til den enkelte forbrugers ønske om hvilke signaler han/hun ønsker at sende til omverdenen. Er man til design ikoner eller det modsatte – tidens trend er således mangfoldig.

Der er stort set 3 segmenter indenfor børnehøjstole på det danske marked. En stol med det ene formål at sidde med til bords, en stol med flere funktioner og endelig stol på stol. Der er mange stole at vælge imellem, der er imidlertid ingen tvivl om at TRIPP TRAPP stolen nærmest er blevet synonym med en børnehøjstol og at TRIPP TRAPP stolen er markant dominerende på markedet.

I samme priskategori som TRIPP TRAPP stolen er det specielt Leanderstolens elegante og lette design, Brio Sit stolens enkle og ligefremme design og kombistolen Minoi Handy Sit, der er populære. I mellemste prissegment er en stol som Baby Dan populær og i det laveste prissegment er det svært at komme uden om Ikea børnehøjstolen.

7. Genfindes TRIPP TRAPP stolens lige linjer, meget stringente form og anvendelsen af "L-formen" til sidevangerne og de vandrette ben i Steve stolen.

Nej- ikke umiddelbart, men der er så mange sammenfald i linjeføringerne, vinklingen og dimensioneringen på sidevangerne, placering af sæde og fodplade og sidevangerens højde, at summen af helheden er sammenlignelig med TRIPP TRAPP stolens formmæssige sprog og helhedsindtryk.

8. I fortsættelse af ovenstående spørgsmål spørges, om TRIPP TRAPP stolens særpræg genfindes i Steve stolen?

Ja- især at højden, hældningen og dimensioneringen på sidevangerne er sammenfaldende. Dette er en afgørende faktor for hvorledes stolen visuelt opfattes for en ikke sagkyndig i sidebilledet, ligesom placeringen af de synlige skruer, placering af sæde og fodplade stort set er identisk. I front billedet er de to stole næsten identiske lige bortset fra Napoleons hatten på toppen af rygstøtten på Steve stolen.

9. Skønsmanden bedes vurdere, om Steve stolens formmæssige design efter deres opfattelse indebærer en frigørelse fra det særegne ved TRIPP TRAPP stolen.

Nej- Steve stolen har ikke frigjort sig fra Tripp Trapp stolens særegne visuelle formsprog eller funktionelle løsninger. I de fleste detaljer og funktionsløsninger ligger Steve stolen så tæt på Tripp Trapp stolen at man ikke kan tale om en frigørelse fra TRIPP TRAPP stolens særegne formsprog.

10. Fremtræder Steve stolen ud fra en helhedsvurdering som en efterligning af TRIPP TRAPP stolen?

Ja- Steve stolen, som det fremgår af ovenstående svar, er meget inspireret af TRIPP TRAPP stolen og udgør ikke et selvstændigt værk. Selvom man i sidebilledet har forsøgt at distancere sig fra TRIPP TRAPP stolen, er der så mange detaljer og funktionelle løsninger der er ens, ligesom at frontbilledet nærmest er identisk, således at det visuelle hovedindtryk af Steve stolen fremstår som et plagiat af TRIPP TRAPP stolen.

11. Såfremt skønsmandens besvarelse af punkt 10 besvares bekræftende, bedes skønsmanden oplyse, om Steve stolen ud fra en helhedsvurdering fremtræder som en nærgående efterligning af TRIPP TRAPP stolen.

TRIPP TRAPP stolen var da den blev designet i begyndelsen af 1970'erne et banebrydende design indenfor børnehøjstole. Den har med sit stringente formsprog og særegne udformning opnået at blive ophøjet til **design ikon** på højde med PH lamper og AJ's kantine stole. Fordi TRIPP TRAPP stolen har opnået ikonografisk status kræver det at de nye barnestole der kommer på markedet efterfølgende i særlig grad distancerer sig fra ikonet. Det er altså ikke nok at designe en stol hvor formere blot er blødt op som i Steve stolens tilfælde, der skal være en radikal anderledes formgivning og nytænkning tilstede for at undgå en efterligning af ikonet. Dette er ikke tilfældet med Steve stolen. Der er her ingen nytænkning hverken i form eller funktion. Steve stolen har lagt sig for tæt op af TRIPP TRAPP stolen og må derfor betegnes som en nærgående efterligning.

12. Er ligheden mellem TRIPP TRAPP stolen og Steve stolen i overvejende grad funktionelt bestemt?

Nej – begge stole bygger på det samme konstruktive og funktionelle princip og har samme brugsformål. Dette betyder nødvendigvis ikke at de ligner hinanden, fordi det samme konstruktive og funktionelle princip med det samme brugsformål kan give sig udtryk i mange forskellige formsprog. Det der er det afgørende er, at Steve stolens funktioner er identiske med TRIPP TRAPP stolen, kraftige sidevanger hvorimellem ryg, sæde og fodplade er spændt. Justerbare plader der fastholdes i riller og spændes fast via tværgående stænger. Alle væsentlige funktioner er ens. Hertil kan så lægges at stolene er næsten identiske i frontbillede, antal dele, detaljer og højde. Steve stolen ligner TRIPP TRAPP stolen blot i en "blødere" udgave.

13. Skønsmanden bedes beskrive kundegruppen for TRIPP TRAPP stolen og Steve Stolen.

TRIPP TRAPP stolens kundesegment er de kunder der vil have stil og kvalitet og hvor prisen ikke er den afgørende faktor. For dem betyder det noget at de har den "rigtige" stol stående og at den kan gå i arv til næste barn.

Steve stoles kundesegment er kunder der sætter prisen over kvaliteten, enten fordi de ikke har råd eller fordi det ikke for dem betyder så meget hvordan varen ser ud og hvor længe den holder, bare den er prisbillig.

14. Skønsmanden bedes oplyse, om det for kundegruppen for TRIPP TRAPP stolen, jf. besvarelsen af spørgsmål 13, efter skønsmandens viden, er vigtigt, at der er tale om en original TRIPP TRAPP stol.

For det kundesegment der køber en TRIPP TRAPP stol er det vigtigt at de har købt den "rigtige" stol, den originale TRIPP TRAPP stol, stilikonet, statussymbolet. Hver gang der designes et nyt produkt bliver der taget stilling til forskellige parametre som f.eks. form, funktion, materiale, kvalitet og smag. Producenterne skal bl.a. tro på at produktet falder i kundens smag. Når kunden vurderer det drejer det sig næsten altid om smag og følelser. TRIPP TRAPP stolens kundesegment vil gerne overfor omverdenen signalere at de har "den rigtige smag". Derfor køber de originalen, stilikonet, statussymbolet og ikke efterligningen.

15. Skønsmanden bedes oplyse, om Steve stolen for den relevante kundegruppe, jf. besvarelsen af spørgsmål 13, frembyder en nærliggende mulighed for forveksling med TRIPP TRAPP stolen.

Ja - der er en nærliggende mulighed for forveksling. Den velorienterede og bevidste forbruger vil næppe undgå at opfatte forskellen mellem de to stoles designmæssige udformning og dermed forveksle dem. Når det gælder funktionen og dennes udtryk i stolen kan de nemt forveksles af en ikke velorienteret og bevidst forbruger. Forvekslingsmuligheden opstår især, når de ikke står ved siden af hinanden, fordi det, den ikke bevidste forbruger, specielt hæfter sig ved er stolens funktionelle kvaliteter, altså formål og justeringsmuligheder, som i begge stole er nærmest identiske og herfor nemt kan forveksles.

16. Såfremt skønsmandens besvarelse af spørgsmål 15 besvares bekræftende, bedes det oplyst, om en forvekslingsrisiko til dels skyldes, at TRIPP TRAPP stolen og Steve stolen er opbygget efter samme tekniske princip.

Nej- det tekniske princip er kun et af de parametre, der indgår i en stols helhed. Det er konstruktion (tekniske princip), funktionalitet og formsprog der tilsammen skaber stolens helhedsindtryk og formsprog. To stole der bygger på det samme tekniske princip kan i slutresultatet sagtens have vidt forskellige designudtryk og formsprog. Steve stolen kunne nemt have distanceret sig betydeligt fra TRIPP TRAPP stolens formsprog uanset brug af samme tekniske princip.

17. Skønsmanden bedes vurdere, om Steve højstolen kan antages at substituere Sagsøgers høje barnestol på markedet. Skønsmanden bedes ved besvarelsen tage højde for eventuelle forskelle i kundegrupper for de to stole.

De fleste større butikker/kæder og specialbutikker med babyudstyr, alle forhandlere godkendt af Stokke, sælger TRIPP TRAPP stolen. TRIPP TRAPP stolen udgør en stor del af det samlede salg af børnehøjstole i DK. Kendskabet til TRIPP TRAPP stolen er udbredt, der er ikke mange forbrugere der ikke kender stolen. Den er et design ikon.

Steve stolen sælges udelukkende i DK i Jysk butikker og der er mange af. Jysk har en omfattende og gennemtrængende markedsføringskraft og henvender sig til et stort og varieret kundegrundlag.

Skønsmanden vurderer at Steve stole i et vist omfang vil substituere sagsøgers høje barnestol alene af den grund at direkte substitution ikke er mulig fordi de to stole ikke tilbydes i de samme distributionskanaler og fordi TRIPP TRAPP som design ikon betragtes, retter sig mod et meget stærkt brand. Steve stolen sælges udelukkende i Jysk butikker, hvor forbrugerne er mindre brand bevidste og mere prisbevidste. Da de to stole har

samme funktion, i store træk samme design og en stor prisforskel vil substitution være oplagt.

Forklaringer

Karsten Larsen har vedstået sin for fogedretten i Århus afgivne forklaring, som gengivet nedenfor:

"Han har arbejdet for Stokke siden 1990. Han har ansvar for salg og markedsføring i Skandinavien. Han har stort set været med i alle krænkelssager siden. Indtil 1995 brugte Stokke ½ million kr. om året til markedsføring. I dag er beløbet ikke mindre. Det varierer fra år til år, fx hvis der skal være nye display i alle butikker. Det er et beløb i millionklasse. Der blev solgt 25.707 stole i Danmark sidste år. Salget varierer. Der ses pt. en variation blandt andet pga. børnetal. Der har været solgt 33.000 stk. pr. år. Der fødes vel ca. 63-64.000 børn i Danmark i år. TRIPP TRAPP er kendetegnet ved kvalitet. Det betyder meget. Der er en extended warranty på 7 år på trædele. Stolen kan løse problemet, at barnet vokser. Det er et design ikon. Det er helhedsindtrykket, der er kendetegnet. Der er i alt solgt ca. 700.000 stk. i Danmark. Der er ikke mange, der ikke har kendskab til TRIPP TRAPP stolens udtryk.

Stolen anbefales fra den alder, hvor børnene kan sidde på gulvet uden støtte, 6-9 måneder, og derefter indtil børnene er ca. 150 cm, svarende til 8-10 år. Derefter kan man normalt sidde på en voksenstol og nå gulvet. Stolen kan laves om og i princippet bruges som almindelig stol.

Stokke begyndte at sælge indsats til stolen for 4-5 år siden, da der kom en ny EU-regel vedrørende rygstykke. For to år siden blev bøjlen ændret til plast. Den har nu benåbning, da man forventer, at det bliver et nyt EU krav. Indsatsen anvendes typisk i perioden mellem 6-18 måneder. Der var tidligere et krav om højere rygstykke i Frankrig og England.

Stolen sælges igennem forhandlere. Alle, der lever op til kravene, vil kunne få en forhandleraftale. Der er ca. 100 butikker i dag. Forhandleraftalen er godkendt i EU, og Stokke kan gøre indsigelser mod stole, som man mener krænker TRIPP TRAPP. Stokke skal dog foretage retslig forfølgelse over for den påståede krænker.

Stokke opdagede Steve-stolen i september sidste år. Det var vist en forhandler, der gjorde opmærksom på det. Han fandt ud af, at der også var salg i Sverige og Norge.

Stokke foretager ikke undersøgelser af registrering af stole rundt omkring i verden.

Det er klart, at JYSK har en stor markedsføringskraft, og det er derfor vældigt markedsforstyrrende. Nogle tror måske, at det er en TRIPP TRAPP stol bare til en god pris. Stokke har oplevet, at der er klaget over manglende skruer, og det viste sig så, at det var fordi, der ikke var tale om et Stokke produkt.

Forevist bilag H, Kiddo stolen, har han forklaret, at stolen ikke ses meget på markedet. I Danmark sælges den mest på institutionsmarkedet. Den ses ikke i almindelige butikker. Den har aldrig været kendt i babybranchen. Omkring 90 % af omsætningen vedrørende TRIPP TRAPP ligger i babybranchen.

Stolen i bilag J ses i markedet og betragtes som en konkurrent. Der er afsagt dom om, at stolen ikke krænker Stokkes rettigheder.

Stolen i bilag K, Brio Sitt, anser man ikke som en kopi.

Stolen i bilag L, Danstolen, er der afsagt dom vedrørende for mange år siden i Skanderborg. Det er fastslået, at stolen ikke krænker Stokkes rettigheder.

Stolen i bilag M, Lulu, er den, som Basson-sagen vedrørte. Det er ikke "napoleonshatten" på toppen, men derimod helhedsindtrykket, der er krænkende.

Stolen i bilag N, Småtrollden, er en norsk stol. Den anses ikke for en krænkelse.

Stolene i bilag O og Q ser man ikke meget i Danmark. De er ens, da det ene selskab er opkøbt af det andet. Storchenmühle er et stort mærke i Tyskland. Stolen sælges normalt i træ. Stolene betragtes ikke som krænkelser.

Stolen i bilag R, Thomas, er en krænkelse i Sverige, hvorimod Danstolen ikke er en krænkelse i Danmark.

Forespurgt af modpartens advokat har han forklaret, at der i Tyskland sælges mere end 100.000 stk. og måske 40.000 stk. i Holland. Han er ikke Area Manager for disse områder. I Danmark er sort og hvid populær. Tidligere var bøg populær, og er det stadig på verdensplan. Sort er den mest solgte, derefter hvid, bøg, og herefter nogle andre farver.

Han ved ikke, om den nye TRIPP TRAPP indsats kan sættes på Steve stolen.

Han mener, at det er tæt på 90 % af omsætningen, der sker i børnebutikker. Baby-sam og Ønskebørn er store aftagere.

Han har ikke overblik over de øvrige producenters markedsandele. Leander stolen findes i samme distributionskanaler og til ca. samme pris. Han mener, at prisen kan gøre en forskel. Det er et spørgsmål om kvalitet.

Han mener ikke, at markedet kan opdeles i børnebutikker, IKEA og Biva/JYSK. Han tror, at kunderne kommer overalt.

Stokke har en legal division. Der sidder 4-5 personer i Norge, der blandt andet behandler kopisager, forhandleraftaler og agentaftaler. Det er dem, der tager beslutningen, om det er en kopi, og om der skal føres sag. Han ved kun, at de ikke kendte STEVE stolen. Han ved ikke, hvad de holder øje med. Han holder ikke selv øje med registreringer.

Han er ikke bekendt med en tidligere registreringssag.

Han kan ikke huske, om der blev kørt en forbudssag på Lulu/Basson-stolen. Den blev solgt i samme salgskanaler, dvs. børnebutikker.

Adspurgt advokat Schmidt har han forklaret, at en TRIPP TRAPP stol koster 1.349 kr. uden sæt."

Karsten Larsen vedstod endvidere sin forklaring afgivet for Vestre Landsret som gengivet nedenfor:

"Børnebøjlen er et tilvalgsprodukt, som sælges som et tilkøb til stolen. Bøjlen bruges af børn fra 6-7 måneders alderen. Børn kan typisk sidde i stolen uden brug af bøjlen fra 18-24 måneders alderen. Det er sjældent, at børn over 2 år bruger bøjlen. I butikkerne præsenteres stolen både forfra og fra siden. Mange gange kan man gå rundt om den, men det afhænger af butikken."

og har supplerende forklaret, at der tidligere var forskellige sikkerhedsstandarder i EU. I Frankrig og England var der 1980'erne og 1990'erne særlige krav til minimumshøjden fra siddepladen til toppen af rygstøtten, hvorfor Stokke i disse lande markedsførte TRIPP TRAPP stolen med en rygstøtte formet som en napoleonshat. Da der blev indført nye ensartede EU-standarder, blev der som et kompromis lavet en flytbar plasticindsats, som kan sættes på stolen, og som øger rygstøtten i forhold til den, der alene er på selve stolen.

I 2011 blev der solgt 23.958 TRIPP TRAPP stole, og i 2012 blev der solgt 24.636 stk. i Danmark. Fødselstallet er faldet i denne periode sammenholdt med 2010. Der produceres over 500.000 TRIPP TRAPP stole om året.

Torben Berthelsen har vedstået sin for fogedretten i Århus afgivne forklaring, som gengivet nedenfor:

"Han er Procure Manager i Schou. Det er en grossistvirksomhed i Sønderjylland, der dækker nonfood. Omsætningen er på ca. 1 milliard kr. om året. Der sælges alt fra værktøj, møbler og service. Der sælges ikke til forbrugere. Hans stillingsbetegnelse dækker over, at han er indkøbschef. Samarbejdet med JYSK vedrører fælles ture til Fjernøsten for at finde JYSK næste års kollektion. Schou har blandt andet showroom derude.

STEVE blev købt under en indkøbstur i 2010, hvor den var med i et showroom. Det var en kollega, Dan, der var med Jakob Markdal i Kina. Det var Dan, der indgik aftale med JYSK.

Schou gør sig flere overvejelser ved indkøb i Kina, blandt andet sikkerhedsmæssigt og immaterialretligt. Der er en aftale med A4 advokatfirma, der laver en juridisk vurdering. Han fik godkendelse fra A4. Schou har mere end 5.000 aktive varenumre.

Salget blev standset efter aftale med JYSK på grund af henvendelse fra H3 i Holland. Der blev lavet en licensaftale, så stolen kunne sælges igen. A4 Advokater havde overset registreringen. Varen sælges kun til JYSK, da der eksklusiv aftale med dem.

Adspurgt af advokat Schmidt har han forklaret, at leverandøren vist hedder Exquisit. Forevist bilag 23, vil han tro, at det er en fabrik, men han ved det ikke. Forevist bilag 24 ligner det en agentvirksomhed.

Stolene i Kina er ikke lavet specielt til Schou. De står i et showroom. Fabrikken har lavet aftale om, at der ikke kan ske salg til lande, hvor Schou sælger, men stolen kan måske købes udenom. Han ved ikke, om der leveres til andre end H3 i Holland. Leverandøren nævnte ikke H3s rettigheder. Han fik en e-post fra A4 Advokater, hvoraf fremgik, at der ikke var et registreringsproblem. Stokkes indsigelse gjorde han ikke noget ved, da det var A4, der skulle tage sig af det. Der er ikke bestilt mere end 3.600 stk.

Forevist bilag E har han forklaret, at han ikke kan se, hvem der har underskrevet licensaftalen for Schou. Han kender underskriveren for H3, da det er ejeren. Han ved ikke, hvem der har designet stolen.

Der er indgået en royaltyaftale, men han vil ikke oplyse prisen. Han er ikke klar over, om der er indgået en Termination Agreement."

Torben Berthelsen har supplerende forklaret, at de fortsat er i dialog med H3 Baby Safety Products B.V., som sælger STEVE stolen i Tyskland, Belgien, Holland, Frankrig og England. Det er udelukkende i Holland, at der er fremsat indsigelser mod markedsføringen af STEVE stolen. Han ved ikke om, der verserer andre retssager end den i Holland vedrørende STEVE stolen. Nærværende sag er vigtig for Schou, fordi de vil have rettigheden til at kunne sælge en justerbar højstol inden for EU. Han forlod sig helt og holdent på og havde tiltro til den vurdering, som advokatfirmaet A4 havde foretaget.

Jakob Markdal har for fogedretten i Århus forklaret, som gengivet nedenfor:

"Han er produktionschef for indoor furniture. JYSK henvender sig på hans produktgrupper til lavsegmentet. Et godt tilbud til en lav pris. Inden for dyner og puder er segmentet bredere. Det afhænger lidt af den enkelte varegruppe.

Han står for indkøb af blandt andet billige paraplyklapvogne, shoppere, rejsesenge og en højstol, STEVE. Han har arbejdet i JYSK i syv år, og før da hos BILKA vedrørende indkøb af møbler. Tidligere hos blandt andet ILVA.

Schou bruges som en blandt mange agenter. De var sammen i Kina i 2010 på en messe, hvor han faldt over produktet. Købsaftalen blev lavet i Kina. Schou havde kontakt til leverandører i Kina og udpeget produktet som noget, der kunne have interesse for JYSK. Der blev lavet en aftale under forudsætning af, at stolen blev undersøgt for EU registreringer. De er varsomme med ikke at købe kopiprodukter, slet ikke på varer, der har en lille betydning for dem. Schou skal derfor undersøge varen i forhold til EU registreringer. Schou vendte tilbage, at der ikke var registreringer, og aftalen blev indgået. Der er totalt indkøbt 3.600 stk. Alle stolene er hvide. Prisen på 499 kr. ligger relativt fast. Markedsføring sker som de andre varer i JYSK i uddelte reklamer, som et tilbud. Reklamerne uddeles hvert uge, og det fremgår naturligvis også af hjemmesiden. Indtil den 21. marts 2011 er der solgt 1.471 stk.

Baggrunden for opholdet i salget skyldes, at der kom flere henvendelser vedrørende stolene, herunder også fra H3. Det er Schou, der skulle afklare problemstillingen.

Han mener, at varer i samme prisniveau som JYSK er en konkurrent. Det er primært BILKA, Biva og IKEA, der er konkurrenter, men ikke børnebutikker. Det er et andet segment. Det er typisk førstegangskøbere med et lavt økonomisk råderum, eller bedsteforældre til brug for lejlighedsvis brug.

Forespurgt af advokat Schmidt har han forklaret, at der er solgt 499 stk. i Danmark, 305 stk. i Sverige, 583 stk. i Norge og 16 stk. i Holland. De købes for 23 dollars af Schou. De betaler 137 kr. pr. stk. inkl. transport. JYSK tjener 263 kr. pr. stk. Sikkerhedsstillelsen, der kræves er ud fra en beregning på, hvad der kunne tjenes. Det er klart, at når der ikke markedsføres, så går det ud over salget. Som det ser ud pt. er der ingen i ordre.

Brugsvejledningen er lavet, så den fremstår ens i alle lande. Navnet STEVE har JYSK fundet på. Der er en navnepolitik. I Kina hed stolen formentlig et nummer. Han ved ikke, hvilken producent, der er i Kina.

Schou blev bedt om at undersøge registreringer inden aftalen blev indgået."

Skønsmand Susse Fischer har vedstået skønserklæringen og har supplerende forklaret, at svaret på spørgsmål 12 skal sammenholdes med svaret i spørgsmål 1. Det er det funktionelle, der går igen i begge stole. Det, der går igen, er det princip, der tilhører TRIPP TRAPP stolen. STEVE stolen har overtaget TRIPP TRAPP stolens funktionalitet. Alle væsentlige funktioner er ens. Stolene set forfra giver nærmest præcist det samme billede med undtagelse af toppen af stolene. Skruerne på stolene er placeret de samme steder. Der er samme antal tværgående jernvanger, og stolene har samme hældning. Der er så mange sammenfald og så mange ens detaljer ved stolene, at STEVE stolen er en efterligning af TRIPP TRAPP stolen. Det har ikke kun været det funktionelle princip, der har været bestemmende for STEVE stolens udseende. Der lægges ved vurderingen vægt på 3 parameter, som er funktionalitet, konstruktion og formsprog. Det konstruktive princip udgør således kun et parameter ud af tre.

For så vidt angår svaret på spørgsmål 15, så får man funktionelt set det samme, men STEVE stolen er udført i en dårligere kvalitet. Der er stor prisforskel på de to produkter. Hvis man ikke har et forhold til et designikon, så kan man godt købe STEVE stolen. Den be-

vidste forbruger vil uden problemer kunne kende forskel på de to stole. Men dette vil ikke være muligt for den ubevidste forbruger, fordi frontbilledet er så identisk. TRIPP TRAPP stolens kundegruppe vil ikke forveksle STEVE stolen med en TRIPP TRAPP stol, men den ikke-designbevidste forbruger vil ikke kunne se forskel. Stolene vil aldrig stå ved siden af hinanden.

Vedrørende spørgsmål 2 og 3, så har STEVE stolen lånt det konstruktive princip fra TRIPP TRAPP stolen, idet sammenspændingsprincippet er det samme på begge stole. I spørgsmål 12 er der sket en sammenblanding af det konstruktive og funktionelle princip.

Angående spørgsmål 17 så vil stolene i et vist omfang substituere hinanden, fordi de aldrig står ved siden af hinanden. De forhandles ikke i de samme forretninger.

Parternes synspunkter

Procesaftale

Parterne har indgået en procesaftale, hvorefter der er aftalt værneting i Danmark, og at det er dansk ret, der finder anvendelse også for de for så vidt angår den markedsføring og de salg af STEVE stolen, der har fundet sted i Sverige og Norge.

Sagsøgerne har gjort gældende, at STEVE stolen klart ligger inden for den spændevidde, der er mellem stolene i de tidligere afsagte domme U 2001.747 H (2-Step stolen) og U 2011.2736 H (Lulu stolen). I begge sager fandtes sagsøgernes rettigheder til TRIPP TRAPP stolen at være krænket. Det er muligt at lave en barnehøjstol, som gør brug af den samme tekniske løsning, men som ikke vil krænke sagsøgernes rettigheder. Dette er Dan-stolen, Brio-stolen og Leanderstolen eksempler på. Der er mange andre måder, hvorpå man kan lave høj barne-stol. Det er skønsmandens vurdering, at STEVE stolen må betegnes som en nærgående efterligning. Når 2-Step stolen var en krænkelse af de ophavsrettigheder, der var knyttet til TRIPP TRAPP stolen, så krænker STEVE stolen også disse rettigheder. Den grundlæggende geometri mellem de to stole er så nærgående, at STEVE stolen er en efterligning af TRIPP TRAPP stolen. Sidebillederne af de to stole er meget forskellige, men stolene er ens, når de ses forfra. Det er ikke afgørende for, om STEVE stolen krænker de rettigheder, der er tilknyttet TRIPP TRAPP stolen, at STEVE stolen er forskellig fra TRIPP TRAPP stolen, når de to stole ses fra siden. Der er tale om en meget nærgående efterligning. Sæde- og fodpladerne monteres på samme måde på begge stole, babybøjlen fastholdes på samme måde, og der er anvendt ensartede metalstænger, der er placeret ens, til brug for sammenspænding af stolene.

Udgangspunktet har tidligere været, at brugskunst kun har nydt en snæver ophavsretlig beskyttelse, men tendensen inden for EU-retten er, at alt skal beskyttes ens ophavsretligt. Det er ved retspraksis vedrørende TRIPP TRAPP stolen lagt fast, at rækkevidden af beskyttelsen er afhængig af stolens originalitet. Meget originale værker har et betydeligt ophavsretligt beskyttelsesområde. TRIPP TRAPP stolen er et skandinavisk stilikon.

Begrebet "særligt nærgående" er ikke beskrivende for, hvad der reelt er tale om i denne sammenhæng, og det kan ikke i denne sammenhæng forstås som ved almindeligt sprogbrug, men skal forstås relativt. Der kan i stedet ved vurderingen af, om der foreligger en krænkelse, lægges vægt, om et nyt produkt i tilstrækkelig grad har frigjort sig fra det originale produkt, jf. U 2011. 3451 H.

I 2004 blev TRIPP TRAPP stolen registreret som et 3D mærke. Skønsmanden har ved sin besvarelse af spørgsmål 10 og 15 på baggrund af det visuelle udtryk vurderet, at STEVE stolen fremstår som et plagiat af TRIPP TRAPP stolen. Den velinformerede forbruger, der går ind i en af Jysks butikker, vil på grund af det udviskede erindringsbillede ikke kunne kende forskel på de to stole. Man kunne tro, at der var tale om en ny udgave af TRIPP TRAPP stolen. Der er fuldstændig identitet mellem produkterne, idet der er tale om to barnestole, hvorfor kravene til mærkelighed er mindre. Stolen udnytter den goodwill, der er knyttet til TRIPP TRAPP stolen. Sagsøgerne bør derfor have medhold i de nedlagte påstande 1 og 2.

Da STEVE stolen udgør en krænkelse og således ikke må eksporteres eller udbydes til salg m.v., skal de resterende 2.197 stole destrueres. Sagsøgerne bør derfor tillige have medhold i påstand 3.

For så vidt angår den nedlagte påstand 4, skal Jysk og Schou in solidum betale 1 mio. kr. i erstatning. Hvis de sagsøgte ikke havde markedsført og solgt STEVE stolen, ville Stokke have solgt flere TRIPP TRAPP stole. Der var et fald i salget af TRIPP TRAPP stole det år, hvor STEVE stolen var på markedet. Stokke har således lidt et tab. Schou har haft en fortjeneste på 196.408 kr., og Jysk har haft en fortjeneste på 562.000 kr. Erstatningen er opgjort efter de hidtil gældende beregningsmetoder, der senest blev fastslået i U 2011.2736 H, til 440.570 kr. Dette beløb indeholder også et eventuelt vederlagsbeløb. Substitutionsfaktoren er fastsat til 2/3. Stokke sidder på ca. 1/2 af markedet. Det er alle mennesker, der køber TRIPP TRAPP stole. Der kan ikke laves en skillelinje, hvorefter at de, som handler Jysk, ikke vil købe en TRIPP TRAPP stol. Der gøres også krav gældende som følge af krænkelsen af varemærkerettigheden, men herpå kan der ikke sættes præcise beløb. Herudover skal Stokke have godtgørelse for markedsforstyrrelse på i alt 600.000 kr., svarende til 200.000 kr. for hvert marked. Beløbet er beregnet under hensyntagen til, at STEVE stolen blev markedsført i JYSK

reklamer og på deres hjemmeside. Eksponeringen af STEVE stolen har stået på over flere måneder. Henset til størrelsen af Jysk, herunder det betydelige antal Jysk butikker, er det er en massiv markedsføring af STEVE stolen, der har fundet sted, til skade for TRIPP TRAPP stolen. Schous advokat meddelte, at salget af STEVE stolen var ophørt, men efterfølgende blev STEVE stolen atter bragt på markedet. Stolen er således blevet markedsført ad 2 omgange, hvilket der også bør tages hensyn til. Der forløb 3 måneder, inden der kunne blive nedlagt et fogedforbud.

For så vidt angår den nedlagte påstand 5, er Schou og Jysk begge top professionelle spillere på markedet, som ikke blot kunne forlade sig på vurdering fra advokatfirmaet A4. Da salget blev genoptaget, var de på ingen måde i god tro. De handlede her forsætlig, og der skal udmåles nogle betragtelige bøder.

Der er nedlagt en påstand 6 om offentliggørelse af dommen i Jysks ugeavis og på deres hjemmeside, fordi dette vil have en præventiv virkning.

Da der ved den ulovlige kopiering er sket en krænkelse af Peter Opsviks ideelle rettigheder, jf. ophavsretslovens § 3, har han krav på en godtgørelse. Peter Opsvik er tilkendt en godtgørelse på 30.000 kr. siden FED 1997.1362S. Dette beløb bør ajourføres og hæves i dette tilfælde, hvor der er tale om professionelle parter. Derfor bør der gives medhold i påstand 7.

Vedrørende fastsættelse af sagsomkostninger, så varede forbudssagen ½ dag ved Retten i Århus og ½ dag ved Vestre Landsret. I forbindelse med forbudssagen blev der nedlagt påstand om, at der skulle stilles en sikkerhed på 2.500.000 kr. Sagsgenstanden er på 2.050.000 kr. Der bør derfor tilkendes Stokke sagsomkostninger med 225.000 kr.

Schou og Jysk har gjort gældende, at sagsøgerne kan forhindre andre i at efterligne de ophavsretligt beskyttede elementer, men kan ikke forhindre andre i at benytte sig af den konstruktive ide ved TRIPP TRAPP stolen. Domstolene har givet TRIPP TRAPP stolen en forholdsvis bred beskyttelse. Der er tale om et funktionelt bestemt design, og beskyttelsesomfanget er blevet strakt mere, end hvad der er rimeligt i forhold til andre produkter som f.eks. en PH-lampe. Der er intet reelt billigt alternativ til TRIPP TRAPP stolen.

En del af elementerne i TRIPP TRAPP stolen var kendt, da Peter Opsvik designede den i 1970'erne. Dette gør sig blandt andet gældende for så vidt angår den forreste skrå vange. De formelementer, der i forvejen var kendte, kan TRIPP TRAPP ikke få eneret til. I en periode på 20 år var der tilknyttet en patentbeskyttelse til stolen. Denne er ikke længere gældende. Det er sammenspændingsteknikken på STOKKE stolen, der var unik. I alle tilfælde, hvor der er blevet statueret krænkelse af de rettigheder, der er tilknyttet TRIPP TRAPP, har

stolene haft rillerne i vangerne. De elementer, der går igen fra TRIPP TRAPP stolen i STEVE stolen, er frit tilgængelige. De former, der er nødvendige som følge af den konstruktive ide, er ikke beskyttet efter ophavsretslovens § 1, jf. U.2001.747 H. Det særegne ved TRIPP TRAPP stolen er dels de meget lige linjer, "L-formen" til sidevangerne, de vandrette ben og den stramme stringente form. Højesteret fastslog, at en stol, der udnytter den konstruktive ide, ville kunne udformes i et andet formmæssigt sprog f.eks. ved, at man ændrer sidestykkerne. Derved kunne man give stolen et helt andet udtryk. Hvis det princip, der ikke længere er beskyttet i form af et patent, benyttes, kan man ikke komme længere væk, end hvad tilfældet er med STEVE stolen. Hvis man bruger TRIPP TRAPP stolens princip, vil stolene altid ligne hinanden i et vist omfang. På STEVE stolen er der ændret meget på sidestykkerne. Man må gerne bruge den konstruktive ide, da den er fri, men formsproget må ikke gengives. STEVE stolen gengiver ikke TRIPP TRAPP stolens særpræg eller formsprog. Det eneste, der går igen fra TRIPP TRAPP stolen i STEVE stolen, er sammenspændingsprincippet, og dette er en del af det konstruktive princip, som er frit. Dette understøttes af skønsmandens besvarelse af spørgsmål 2 og 3. Skønsmanden har ved svaret på spørgsmål 12 vurderet, at STEVE stolens funktioner er identiske med TRIPP TRAPP stolen. Her forveksler skønsmanden funktioner med den konstruktive ide. Skønsmanden har ikke forstået begreberne funktion og konstruktion korrekt. Øvrige ligheder ved højde og materialevalg gør ikke, at der er tale om en krænkelse, da der her er begrænsede valgmuligheder, når stolen bygger på den konstruktive idé fra TRIPP TRAPP stolen, samtidig med at stolen skal opfylde gældende sikkerhedskrav. På grund af denne forveksling mellem begreberne skal skønsrapporten ikke tillægges afgørende vægt.

At STEVE stolen ikke krænker de rettigheder, der er knyttet til TRIPP TRAPP stolen, har en hollandsk appeldomstol fastslået i 2010. Denne afgørelse er Sø- og Handelsretten ikke bundet af, men det må have betydning, at STEVE stolen kan sælges lovligt i resten af EU. Det er uhensigtsmæssigt, hvis der sker en opdeling af markedet.

Det bestrides ikke, at Stokke har en varemærkeret, men det bestrides, at der foreligger en krænkelse. Spørgsmålet er, om der er en risiko forveksling inden for den relevante kundegruppe. TRIPP TRAPP stolens kundegruppe er ikke i tvivl om, hvilken af de to stole der er en TRIPP TRAPP stol. Stort set alle i Danmark kender TRIPP TRAPP stolen. Den relevante kundegruppe vil aldrig tro, at en stol, der sælges i Jysks butikker under navnet STEVE, og som er billigere end TRIPP TRAPP stolen, er en TRIPP TRAPP stol. Det forhold, at en uinformeret forbruger forveksler STEVE stolen, medfører ikke en krænkelse.

Idet STEVE stolen ikke krænker de rettigheder, der er knyttet til TRIPP TRAPP stolen, skal Schou og Jysk frifindes for de af sagsøgerne nedlagte påstande 1-7, og de 2 fogedforbud skal ophæves.

For så vidt angår de af sagsøgerne nedlagte erstatningskrav, er der er ikke fremlagt dokumentation for, at der er lidt et tab. Ligesom dette ej heller er sandsynliggjort. Det må derfor lægges til grund, at der ikke er lidt et tab. Målgrupperne for de to stole er vidt forskellige, hvilket også fremgår af skønsmandens besvarelse af spørgsmål 13. Der vil være tale om yderst begrænset substitution. Stolene sælges ikke de samme steder, og de, der vil have en TRIPP TRAPP stol, går ikke i en af Jysks butikker. Det er ikke de samme forbrugere, der er ude for at købe en TRIPP TRAPP stol, der køber en STEVE stol. Hvis det måtte lægges til grund, at Stokke har lidt et tab, er dette langt lavere end det påståede. Der er enighed om en substitution på 2/3. Det er ikke dokumenteret, at der har været markedsforstyrrelser svarende til 200.000 kr. i hvert af de 3 lande. STEVE stolen blev udelukkende solgt af Jysk, og den blev alene markedsført i Jysks egen avis. Hvis det havde været hensigten at forårsage en markedsforstyrrelse, skulle STEVE stolen have været vist forfra, og den skulle udelukkende være blevet betegnet som en højstol. Stolen blev alene solgt i en periode på 3 måneder, hvor der udelukkende blev solgt omkring 1400 stole. Den samlede erstatning kan ikke overstige et beløb på 450.000 kr.

Der er ikke hjemmel til at tage den af sagsøgerne nedlagte påstand 6 til følge. Den er endvidere ikke proportionel. Jysk og Schou har ikke handlet forsætligt, måske uagtsomt.

Godtgørelsen til Peter Opsvik kan ikke overstige 30.000 kr.

Hvis de nedlagte fogedforbud er nedlagt med urette, er Jysk og Schou berettigede til erstatning og tort i medfør af retsplejelovens § 648, jf. § 639. Schou kunne have solgt 3600 eksemplarer, hvorfor en erstatning på 300.000 kr. skønsmæssigt er lavt sat.

For så vidt angår sagsomkostninger, så er sagsøgerne ikke berettiget til at få dækket de omkostninger, som de har afholdt til Ebbe Gehl.

Sø- og Handelsrettens afgørelse

Det er ubestridt, at TRIPP TRAPP stolen nyder ophavsretlig beskyttelse som brugskunst efter ophavsretsloven, og at stolen er beskyttet som et tredimensionelt varemærke efter § 4 i varemærkeloven. Det er endvidere ubestridt, at den konstruktive ide ikke længere nyder pantretlig beskyttelse. Ved Højesterets dom af 5. juni 2001 (U 2001.747 H) blev det fastslået, at det særegne ved TRIPP TRAPP stolen dels er de lige linjer og den meget stringente form,

dels anvendelsen af "L-formen" til sidevangerne og de vandrette ben, hvilket er samstemmende med skønsmanden Susse Fischers beskrivelse af TRIPP TRAPP stolens særpræg.

To dommere (Mette Christensen og Frits Werner Hansen) udtaler, at det på baggrund af skønsmandens besvarelse af spørgsmål 2 og 3 kan det lægges til grund, at det særpræg fra TRIPP TRAPP stolen, der går igen i STEVE stolen, er den konstruktive ide, som frit kan benyttes. Disse to dommere har lagt afgørende vægt på, at "L-formen" til sidevangerne og de vandrette ben ikke går igen i STEVE stolen. Sidevanger og bagben udgør tilsammen et omvendt "y". Sidevangerne bøjer let bagud. Ligeledes går bagbenene på STEVE stolen i en let bue fra sidevangen ned mod gulvet. Rygstøtten på STEVE stolen er formet som en "napoleonshat". Sidde- og benpladen har afrundede hjørner. STEVE stolen har således rundede og buede linjer, som giver STEVE stolen et langt blødere formsprog end TRIPP TRAPP stolens meget stringente.

Disse to dommere finder herefter ud fra en helhedsvurdering, at STEVE stolens formmæssige design indebærer en tilstrækkelig frigørelse fra det særegne ved TRIPP TRAPP stolens formsprog til, at STEVE stolen ikke krænker Peter Opsviks ophavsrettigheder.

Den omstændighed, at TRIPP TRAPP stolen er registreret som et tredimensionelt varemærke, kan ikke føre til et andet resultat, da der ikke foreligger en nærgående efterligning eller forvekslingsrisiko. Schou og Jysk har derfor ikke overtrådt varemærkelovens § 4 ved salg og markedsføring af STEVE stolen.

Jysk og Schou frifindes derfor for de af sagsøgerne nedlagte påstande 1-7, og det af Retten i Århus ved kendelse af 7. april 2011 nedlagte forbud som stadfæstet af Vestre Landsret ved kendelse af 2. september 2011 overfor Jysk og det af Retten i Kolding nedlagte fagedforbud ophæves.

Idet fagedforbuddene er nedlagt med urette, er Stokke og Peter Opsvik erstatningsansvarlige på et objektivt grundlag. Stokke og Peter Opsvik findes in solidum at skulle betale erstatning og tort, der fastsættes skønsmæssigt, henses til begrænsningen på de 3.600 stk. til 50.000 kr. til Jysk og 50.000 kr. til Schou.

En dommer (Anette Krath Poulsen) udtaler, at STEVE stolen trods det rundere udtryk har mange lighedspunkter med TRIPP TRAPP stolen, herunder at sidde- og fodpladerne er placeret identisk, de ens tværgående jernvanger, som er meget markante for formsproget, fordi de er lavet i et andet materiale og farve end resten af stolen samt den todelte rygstøtte. Disse karakteristiske ligheder ved stolene er ikke alene bestemt af stolens funktion. Designeren har

haft et råderum, således at man ved at benytte den konstruktive idé fra TRIPP TRAPP stolen kunne have konstrueret STEVE stolen, så den i langt højere grad adskilte sig fra TRIPP TRAPP stolen. Denne dommer finder efter en helhedsvurdering, at STEVE stolen har en sådan lighed med TRIPP TRAPP stolen, at den må betragtes som en meget nærgående efterligning, hvorved den krænker de ophavsretlige rettigheder til TRIPP TRAPP stolen.

Idet der er tale om to ens produkter, og da der findes at være tale om en nærgående efterligning, finder denne dommer endvidere, at der foreligger en krænkelse af varemærkelovens § 4. Det af Retten i Århus nedlagte forbud og det ved Retten i Kolding nedlagte forbud bør derfor stadfæstes, og de af Stokke og Peter Opsvik nedlagte påstande 1, 2 og 3 bør derfor tages til følge.

Det kan på baggrund af oplysningerne i sagen lægges til grund, at Jysk var bekendt med TRIPP TRAPP stolen. Henset til Schous markedsposition må det også antages, at Schou har været bekendt med TRIPP TRAPP stolen, der er særdeles velkendt. Idet der er tale om en meget nærgående efterligning, kan det ikke antages, at hverken Jysk eller Schou har været i god tro, uanset at advokatfirmaet A4 har vurderet, at der ikke forelå en krænkelse. Jysk og Schou findes herefter at have handlet forsætligt, da de markedsførte og solgte STEVE stolen. Denne dommer finder herefter, at Stokke AS har krav på et rimeligt vederlag og erstatning. Det er ubestridt, at Jysk har solgt 1.403 STEVE stole. Henset til det oplyste om Jysks markedsposition, og at STEVE stolen er en nærgående kopi af TRIPP TRAPP stolen, må det konkret antages, at Jysks salg af STEVE stolen har medført en risiko for forveksling ligesom det må antages, at salget af STEVE stolen generelt har medført markedsforstyrrelser, således at Schous og Jysks salg af STEVE stolen har mindsket salget af TRIPP TRAPP stole med 2/3 af det antal stole, som det Jysk har solgt. Den af Stokke nedlagte påstand 4 tages herefter til følge således, at det samlede beløb for tabt indtjening og markedsforstyrrelse skønsmæssigt på baggrund af de i sagen fremkomne oplysninger fastsættes til 500.000 kr. Ligeledes tages den af sagsøgerne nedlagte påstand 5 til følge, således at JYSK og Schou skal ikendes en bøde på 30.000 kr.

Peter Opsvik er efter ophavsretlovens § 83, stk. 3 berettiget til godtgørelse for ikke-økonomisk skade, som bør fastsættes til 40.000 kr.

Der gives dom efter stemmeflertallet.

Efter sagens udfald skal sagsøgerne betale sagsomkostninger til Jysk og Schou, der fastsættes til 213.012 kr., heraf dækker 35.000 kr. udgiften til retsafgift betalt til Sø og Handelsretten og

13.012 kr. dækker positive omkostninger afholdt ved sagens behandling ved Retten i Århus og Vestre Landsret inkl. retsafgift. Retten har ved fastlæggelse af sagsomkostningsbeløbet lagt vægt på sagens værdi og forløb, herunder at sagsomkostningsbeløbet tillige omfatter fogedsagen og kæresagen ved Vestre Landsret. Sagsøgerne skal endeligt afholde udgifterne til syn og skøn på 84.857 kr.

Thi bestemmes

Jysk A/S og Schou Company A/S frifindes for de af Stokke AS og Peter Opsvik nedlagte påstande 1-7.

Det af fogedretten i Århus den 7. april 2011 nedlagte forbud i sag FS 20-1919/2011 ophæves.

Det ved fogedretten i Kolding den 17. oktober 2011 i sag FS 2022/2011 nedlagte forbud ophæves.

Stokke AS og Peter Opsvik skal betale Jysk A/S kr. 50.000 kr. med procesrente fra modtagelse af svarskriftet den 30. juni 2011.

Stokke AS og Peter Opsvik skal betale Schou Company A/S 50.000 kr. med procesrente fra påstandsdokumentets modtagelse den 19. marts 2013.

Stokke AS og Peter Opsvik skal in solidum betale 213.012 kr. i sagsomkostninger til Jysk A/S og Schou Company A/S samt endeligt afholde omkostningerne til syn- og skøn med 84.857 kr.

Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8a.